

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Grup Başkanlığı

Tarih: **13 Kasım 2025**

Sayı: **15101**

36589

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ve talep ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
Diyarbakır Milletvekili

1. 2022-2025 yılları arasında Diyarbakır pamuk ekim alanlarının %50'ye varan oranda azalmasının (800 bin dekar'dan 400 bin dekara) temel nedenleri nelerdir? Bu düşüşün ulusal pamuk üretimine ve tekstil sanayine yansımalarını içeren detaylı bir ekonomik etki analizi yapılmış mıdır?
2. Bir kilogram pamuğun üretim maliyetinin 35 TL'ye ulaşmasında mazot, gübre, tohum ve işçi giderlerindeki artışların payı nedir? Bu maliyet kalemlerinin son 3 yıldaki enflasyona göre (yaklaşık %400) oranlanan değişimi ve Bakanlığın bu konudaki müdahale stratejisi nedir?
3. Pamuk destekleme priminin 3 yıldır 1,60 TL/kg olarak sabit kalmasının gerekçesi nedir? Enflasyon oranları dikkate alındığında, bu primin reel değer kaybı hesaplanmış mıdır ve bu kaybı telafi etmek için acil bir revizyon planı var mıdır?
4. "Planlı üretim" uygulamasının pamuk desteklerini kesme etkisi yarattığı iddialarına ilişkin, bu politikanın 2023-2025 yıllarında pamuk ekim alanlarındaki düşüşle korelasyonu nedir? Uygulamanın çiftçi gelirlerine net etkisi üzerine yapılan bir bağımsız denetim raporu mevcut mudur?
5. Serbest piyasada pamuğun 24 TL/kg'ye satılması nedeniyle çiftçinin kg başına 11 TL zarar ettiği belirtilmektedir. Bu fiyat farkının oluşumunda aracılardan rolü nedir ve Bakanlık, minimum taban fiyat mekanizmasını devreye almak için ne tür adımlar atmaya planlamaktadır?
6. Elle toplama ile biçer toplama arasındaki verim farkı (600-650 kg/dekar vs. 450-650 kg/dekar) dikkate alındığında, işçi maliyetlerini düşürmek için mekanizasyon teşvikleri (örneğin, biçer makine hibeleri) ne ölçüde uygulanmış ve gelecekteki bütçe tahsisatı nedir?
7. 2026 yılında Diyarbakır pamuk ekim alanlarının 200 bin dekara gerileyeceği tahminine göre, Türkiye genelinde pamuk üretiminin % kaç azalacağı öngörülmektedir? Bu senaryoda tekstil sanayinin hammadde ithalat bağımlılığını artıracak ekonomik maliyetler nelerdir?
8. Çiftçilerin pamuktan mısır ve sulu buğdaya geçişini öngören analizler yapılmış mıdır? Bu geçişin su kaynakları ve toprak verimliliği üzerindeki uzun vadeli çevresel etkileri değerlendirilmiş midir?
9. Pamuğun tekstil, yağ sanayi, kozmetik ve hatta para basımındaki stratejik rolü göz önüne alındığında, pamuk üretimini koruma amacıyla ulusal bir "stratejik ürün destek paketi" neden henüz oluşturulmamıştır? Paketin potansiyel bileşenleri neler olmalıdır?
10. TÜİK verilerine göre son 4 yılda enflasyonun %300'ü aştığı bir ortamda, tarımsal desteklerin GSYİH'nin %0,1'i oranında tutulmasının (2006 kanunu gereği) ihmal edildiği

iddiası doğru mudur? Mevcut destek oranının %0,38'in altına inmesinin gerekçesi ve düzeltilme takvimi nedir?

11. Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin araştırmasına göre çiftçi yaş ortalamasının 59'a yükselmesinin pamuk sektörü özelinde nedeni nedir? Genç çiftçi teşvik programlarının (eğitim, kredi, sigorta) pamuk üretimine entegrasyonu için somut hedefler belirlenmiş midir?
12. Pamuk üretimindeki düşüşün hükümeti "can rahatlığıyla ithalata" yönlendireceği eleştirisine yanıt olarak, son 3 yılda pamuk ithalat hacmi ve döviz maliyeti ne kadardır? Yerli üretimi teşvik etmek için ithalat gümrük vergilerinde artış planı var mıdır?
13. Kg başına 5 TL acil destek talebinin gerekçelendirilmesi açısından, bu desteğin uygulanması halinde Diyarbakır'da pamuk ekim alanlarının ne ölçüde toparlanacağı modellenmiş midir? Bütçe tahsisatı için Hazine ve Maliye Bakanlığı ile koordinasyon sağlanmış mıdır?
14. Bakan değişimlerinde önceki projelerin "yırılması" eleştirisi doğru mudur? Tarımda 5 yıllık stratejik bir yol haritası (bakan değişimine bağlı olmayan) hazırlanmış mı ve pamuk sektörü bu haritada hangi önceliğe sahiptir?
15. Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle gübre fiyatlarının 19 TL'den 27 TL'ye yükselmesinin pamuk üretimine etkisi nedir? Yerli gübre fabrikalarının özelleştirilmesinin bu bağımlılığı artırdığı iddiasına ilişkin bir etki analizi yapılmış mıdır?
16. Traktör mazotunda ÖTV ve KDV gibi vergilerin çiftçi maliyetlerini artırdığı belirtilmektedir. Bu vergilerin tarımsal üretimdeki payı nedir ve uluslararası karşılaştırmalarda (örneğin, AB ülkeleri) Türkiye'nin vergi yükü ne kadar fazladır? Vergi muafiyeti genişletme planı nedir?
17. Üretici birliklerinin özelleştirilmesinin dışa bağımlılığı artırdığı eleştirisine göre, pamuk kooperatiflerinin yeniden yapılandırılması için ne tür reformlar öngörülmektedir? Özelleştirmelerin pamuk pazarlama zincirine etkisi incelenmiş midir?
18. Sulama ve enerji maliyetlerindeki yüksek artışın pamuk verimine etkisi nedir? Diyarbakır'da Güneydoğu Projesi (GAP) kapsamında sulama altyapısının pamuk çiftçilerine sağladığı tasarruf oranı ne kadardır ve iyileştirme yatırımları için 2026 bütçesi nedir?
19. Son 3 yılda pamuk çiftçilerinin aynı fiyata satış yapması nedeniyle kümülatif gelir kaybı ne kadardır? Bu kaybı telafi etmek için retroaktif destek mekanizmaları (örneğin, fark ödemesi) devreye alınacak mıdır?
20. "Çiftçi emeğinin yok sayıldığı" eleştirisine yanıt olarak, Bakanlıkta çiftçi odaklı bir danışma kurulu (Ziraat Odaları temsiliyetiyle) neden oluşturulmamıştır? Kurulun oluşum takvimi nedir?
21. 2026'da pamuk hasat alanlarının boş kalacağı iddiası doğrultusunda, Bakanlık alternatif senaryolar (örneğin, zorunlu kota veya sübvansiyonlu ekim) için fizibilite çalışmaları yapmış mıdır? Bu senaryoların ulusal gıda güvenliğine etkisi nedir?
22. Pamuk sektörünün "bitirildiği" ve çiftçinin "öldüğü" eleştirilerine karşı, Bakanlık tarafından 6 aylık acil eylem planı nedir? Planın ana bileşenleri (destek artışı, maliyet düşüşü, pazar güvencesi) ve başarı ölçütleri (ekim alanı artışı, çiftçi memnuniyeti anketleri) nelerdir?